

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

26. veljače 2013.(*)

„Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Područje primjene – Članak 51. –
Provedba prava Unije – Kažnjavanje djelovanja koje ugrožava sredstva Europske unije
– Članak 50. – Načelo *ne bis in idem* – Nacionalni sustav koji uključuje dva odvojena
postupka, upravni i kazneni, za kažnjavanje istog protupravnog postupanja –
Usklađenost”

U predmetu C-617/10,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je podnio
Haparanda tingsrätt (Prvostupanjski sud u Haparandi, Švedska), odlukom od 23.
prosinca 2010., koju je Sud zaprimio 27. prosinca 2010., u postupku

Åklagaren

protiv

Hans Åkerberg Fransson,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, K. Lenaerts, potpredsjednik, A. Tizzano, M. Ilešič,
G. Arestis, J. Malenovský, predsjednici vijeća, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, C.
Toader, J.-J. Kasel i M. Safjan (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 24. siječnja 2012.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Åkerberga Franssona, J. Sterner, *advokat*, i U. Bernitz, *professor*,
- za švedsku vladu, A. Falk i S. Johannesson, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za dansku vladu, C. Vang, u svojstvu agenta,
- za njemačku vladu, T. Henze, u svojstvu agenta,
- za Irsku, D. O’Hagan, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. McDowell SC,

- za grčku vladu, K. Paraskevopoulou i Z. Khatzipavlou, u svojstvu agenata,
- za francusku vladu, N. Rouam, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, C. Wissels i J. Langer, u svojstvu agenata,
- za austrijsku vladu, C. Pesendorfer, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, R. Lyal i J. Enegren, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. lipnja 2012.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje načela *ne bis in idem* u pravu Unije.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Åklagaren (državno odvjetništvo) i Åkerberga Franssona u odnosu na postupak koji je državno odvjetništvo pokrenulo zbog ozbiljne utaje poreza.

Pravni okvir

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

- 3 Protokolom br. 7. uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisanom u Strassbourgu 22. studenoga 1984. (u daljnjem tekstu: Protokol br. 7. uz EKLJP), u članku 4. pod naslovom „Pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen u istoj stvari”, predviđeno je kako slijedi:

„1. Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku iste države za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom te države.

2. Odredbe prethodnoga stavka ne sprječavaju ponovno razmatranje slučaja u skladu sa zakonom i kaznenim postupkom dotične države ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u prethodnom postupku došlo do bitnih povreda koje su mogle utjecati na rješenje slučaja.

3. Ovaj se članak ne može derogirati na temelju članka 15. [Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP)].”

Pravo Unije

Povelja Europske unije o temeljnim pravima

- 4 Članak 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) pod naslovom „Pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo” glasi kako slijedi:

„Nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u Uniji u skladu sa zakonom.”

- 5 U članku 51. definirano je područje primjene Povelje kako slijedi:

„1. Odredbe ove Povelje odnose se na institucije, tijela, urede i agencije Unije, uz poštovanje načela supsidijarnosti, te na države članice samo kada provode pravo Unije. Oni stoga moraju poštovati prava i držati se načela te promicati njihovu primjenu u skladu sa svojim ovlastima i poštujući ograničenja nadležnosti Unije koje su joj dodijeljene u Ugovorima.

2. Poveljom se ne proširuje područje primjene prava Unije izvan ovlasti Unije, ne uspostavlja se nova ovlast ni zadaća za Uniju niti se mijenjaju ovlasti i zadaće kako su utvrđene Ugovorima.”

Šesta direktiva 77/388/EEZ

- 6 Članak 22. Šeste direktive Vijeća 77/388/EEZ od 17. svibnja 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica o porezima na promet – zajednički sustav poreza na dodanu vrijednost: jedinstvena osnovica za određivanje poreza (SL L 145, str. 1., u daljnjem tekstu: Šesta direktiva), u verziji koja proizlazi iz članka 28.h Šeste direktive, određuje:

„[...]

4. (a) Svaki porezni obveznik dužan je predati poreznu prijavu do roka koji odrede države članice. [...]

[...]

8. Države članice mogu uvesti druge obveze koje smatraju potrebnima za uredno biranje poreza i sprječavanje utaje [...]

[...]

Švedsko pravo

- 7 Članak 2. Zakona 1971:69 o poreznim kaznenim djelima [skattebrottslagen (1971:69), u daljnjem tekstu: skattebrottslagen] glasi kako slijedi:

„Svaka osoba koja namjerno dostavi lažne podatke nadležnim tijelima, osim usmeno, ili nadležnim tijelima ne podnese izjave, račun dobiti i gubitka ili druge predviđene podatke i na taj način stvori rizik da proračun ostane uskraćen za porez ili da porez

bude pogrešno upisan u korist te osobe ili vraćen toj ili trećoj osobi, bit će osuđena na najviše dvije godine kazne zatvora za utaju poreza.”

8 Članak 4. skattebrottslagen predviđa:

„Ako se kazneno djelo iz članka 2. smatra ozbiljnim, kazna za ozbiljnu utaju poreza jest kazna zatvora od najmanje šest mjeseci do najviše šest godina.

Pri utvrđivanju stupnja ozbiljnosti poreznog kaznenog djela posebno se uzima u obzir radi li se o vrlo velikim iznosima, je li počinitelj koristio lažne isprave ili vodio obmanjujuće račune, je li postupanje bilo dijelom kaznenog djelovanja koje je provedeno sustavno ili u velikom opsegu ili je li na drugi način posebno ozbiljno.”

9 Zakon 1990:324 o porezu na dohodak [taxeringslagen (1990:324), (u daljnjem tekstu: taxeringslagen] u članku 1. poglavlja 5. predviđa:

„Ako tijekom postupka porezni obveznik dostavi lažne podatke, osim usmeno, za potrebe određivanja iznosa poreza, izriče mu se porezna kazna (dodatna porezna naknada). Isto se primjenjuje ako porezni obveznik dostavi takve podatke u sudskom postupku u odnosu na oporezivanje, a ti podaci nisu bili odbijeni nakon ispitivanja o meritumu.

Podaci se smatraju lažnima ako je jasno da su podaci koje je porezni obveznik dostavio netočni ili da je porezni obveznik ispustio podatke za potrebe određivanja poreza koje je bio dužan dostaviti. Međutim, podaci se ne smatraju lažnima ako podaci zajedno s ostalim dostavljenim podacima predstavljaju dovoljnu osnovu za ispravnu odluku. Podaci se također ne smatraju lažnima ako su podaci u tolikoj mjeri pogrešni da očigledno ne mogu predstavljati osnovu za odluku.”

10 Članak 4. poglavlja 5. taxeringslagen glasi:

„Ako su dostavljeni lažni podaci, porezna kazna iznosi 40 % poreza iz točaka od 1. do 5. prvog stavka članka 1. poglavlja 1., a koja se, da su lažni podaci bili prihvaćeni, ne bi obračunala poreznom obvezniku ili njegovom bračnom drugu. U odnosu na porez na dodanu vrijednost, porezna kazna iznosi 20 % poreza koji bi pogrešno bio upisan u korist poreznog obveznika.

Porezna kazna iznosi 10 % ili, u odnosu na porez na dodanu vrijednost, 5 % ako su lažni podaci ispravljeni ili su mogli biti ispravljeni uz pomoć isprava koje su redovno na raspolaganju Skatteverketu [(Porezna uprava)] i koje su bile na raspolaganju Skatteverketu prije kraja studenoga te porezne godine.”

11 Članak 14. poglavlja 5. taxeringslagen glasi:

„Porezni obveznik oslobađa se u cijelosti ili dijelom porezne kazne ako su pogreške ili propusti oprostivi ili ako bi na drugi način bilo nerazumno obračunati mu cijeli iznos naknade. Ako je porezni obveznik djelomično oslobođen naknade, iznos naknade se umanjuje na polovicu ili četvrtinu.

[...]

Kod utvrđivanja bi li na drugi način bilo nerazumno obračunati naknadu u cijelom iznosu, posebno se uzima u obzir sljedeće:

[...]

3. pogreške ili propusti također su doveli do toga da je porezni obveznik osuđen za kaznena djela na temelju skattebrottslagena ili podliježe zapljeni dobiti stečene kaznenim djelima u smislu članka 1.b poglavlja 36. Kaznenog zakona (brottsbalken).”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 12 Åkerberg Fransson pozvan je pred Haparanda tingsrätt (Okružni sud u Haparandi) 9. lipnja 2009., a u vezi s optužbama za ozbiljnu utaju poreza. Optužen je da je u poreznim prijavama za 2004. i 2005. dostavio lažne podatke, čime je državnu riznicu oštetio za porez na dohodak i porez na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: „PDV”) u iznosu od 319 143 SEK za 2004., od čega 60 000 SEK za PDV, i 307 633 SEK za poreznu godinu 2005., od čega 87 550 SEK za PDV. Åkerberg Fransson također podliježe progonu zbog toga što nije prijavio doprinose poslodavca za računovodstvena razdoblja za listopad 2004. i listopad 2005., čime je oštetio tijela iz sustava socijalne sigurnosti u iznosu od 35 690 SEK i 35 862 SEK. Prema optužnici, kaznena djela trebala su se smatrati ozbiljnima prvenstveno jer se odnose na vrlo velike iznose te, kao drugo, jer su bila dio kaznene djelatnosti koja je provedena sustavno i u velikom opsegu.
- 13 Odlukom od 24. svibnja 2007. Skatteverket je odredio da Åkerberg Fransson mora platiti poreznu kaznu za poreznu godinu 2004. u iznosu od 35 542 SEK za dohodak od svoje gospodarske djelatnosti, 4 872 SEK za PDV i 7 138 SEK za doprinose poslodavca. Istom odlukom također je odredio poreznu kaznu za poreznu godinu 2005. u iznosu od 54 240 SEK za dohodak od svoje gospodarske djelatnosti, 3 255 SEK za PDV i 7 172 SEK za doprinose poslodavca. Na te se kazne obračunava i pripadajuća kamata. Postupak za osporavanje kazni nije pokrenut na upravnom sudu, s time da je zastara za poreznu godinu 2004. nastupila 31. prosinca 2010. a za poreznu godinu 2005. 31. prosinca 2011. Odluka o izricanju poreznih kazni zasnivala se na istim radnjama davanja lažnih izjava na koje se državno odvjetništvo oslonilo u kaznenom postupku.
- 14 Pred sudom koji je uputio zahtjev postavlja se pitanje trebaju li optužbe protiv Åkerberga Franssona biti odbačene uz obrazloženje da je već kažnjen za iste radnje u drugom postupku jer bi inače došlo do povrede zabrane dvostrukog kažnjavanja utvrđene člankom 4. Protokola br. 7. uz EKLJP i člankom 50. Povelje.
- 15 U tim je okolnostima Haparanda tingsrätt odlučio prekinuti postupak i Sudu postaviti sljedeća prethodna pitanja:
  - „1. Prema švedskom pravu, u [EKLJP-u] ili sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava mora postojati jasni temelj da bi nacionalni sud mogao izuzeti od primjene nacionalne odredbe za koje se sumnja da krše načelo *ne bis in idem* na temelju članka 4. Protokola br. 7 uz [EKLJP] i za koje se shodno tome može sumnjati da krše članak 50. [Povelje]. Je li takav uvjet nacionalnog prava za

izuzeće od primjene nacionalnih odredaba u skladu s pravom Unije te posebno njegovim općim načelima, uključujući prvenstvo i izravni učinak prava Unije?

2. Je li dopuštenost optužbe zbog utaje poreza obuhvaćena načelom *ne bis in idem* iz članka 4. Protokola br. 7 uz EKLJP i članka 50. Povelje u slučaju kada je novčana kazna (porezna kazna) već izrečena tuženiku u upravnom postupku zbog iste radnje davanja lažnih izjava?
3. Utječe li na odgovor na drugo pitanje činjenica da mora postojati usklađenost između ovih sankcija i to tako da redovni sudovi mogu smanjiti kaznenu sankciju jer je tuženiku također određena porezna kazna zbog iste radnje davanja lažnih izjava?
4. U određenim okolnostima može u okviru načela *ne bis in idem* [...] biti dopušteno odrediti daljnje sankcije u novom postupku u odnosu na isto postupanje koje je ispitano i koje je dovelo do odluke o određivanju sankcija protiv pojedinca. Ako je odgovor na drugo pitanje potvrđan, jesu li ispunjeni uvjeti načela *ne bis in idem* za određivanje nekoliko sankcija u odvojenom postupku ako je u kasnijem postupku provedeno novo ispitivanje okolnosti slučaja neovisno o prethodnom postupku?
5. Švedski sustav određivanja poreznih kazni i ispitivanja odgovornosti za ista djela utaje poreza u odvojenim postupcima temelji se na više razloga od općeg interesa [...] Ako je odgovor na drugo pitanje potvrđan, je li sustav poput švedskog usklađen s načelom *ne bis in idem* ako bi bilo moguće uspostaviti sustav koji ne bi bio suprotan načelu *ne bis in idem* a da nije potrebno suzdržati se od određivanja poreznih kazni ni kaznenih sankcija za utaju poreza na način da se u predmetima utaje poreza nadležnost u pogledu određivanja poreznih kazni prenese sa Skatteverketa te, gdje je to primjenjivo, s upravnih sudova na redovne sudove?"

Nadležnost Suda

- 16 Švedska, češka i danska vlada, Irska, nizozemska vlada i Europska komisija osporavaju dopuštenost prethodnih pitanja. Prema njihovim tvrdnjama, Sud bi im bio nadležan odgovoriti samo jesu li porezne kazne izrečene protiv Åkerberga Franssona i kazneni postupak koji je protiv njega pokrenut te koji su predmet glavnog postupka proizašli iz provedbe prava Unije. Međutim, to nije slučaj ni u nacionalnom zakonodavstvu na temelju kojeg je određeno plaćanje poreznih kazni niti u nacionalnom zakonodavstvu na kojem se temelji kazneni postupak. U skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje, te kazne i postupci stoga nisu obuhvaćeni načelom *ne bis in idem*, koje je zajamčeno člankom 50. Povelje.
- 17 U tom pogledu valja podsjetiti da je područje primjene Povelje, što se tiče djelovanja država članica, definirano u njezinom članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada primjenjuju pravo Unije.
- 18 Tim se člankom Povelje stoga potvrđuje sudska praksa Suda u odnosu na mjeru u kojoj djelovanja država članica moraju biti u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz temeljnih prava zajamčenih pravnim poretom Unije.

- 19 Iz ustaljene sudske prakse Suda u biti proizlazi da su temeljna prava zajamčena pravnim poretkom Unije primjenjiva u svim situacijama uređenima pravom Unije, ali ne izvan takvih situacija. U tom pogledu Sud je već podsjetio da ne može s obzirom na Povelju ocjenjivati nacionalni propis koji ne ulazi u okvir prava Unije. S druge strane, ako takav propis ulazi u područje primjene prava Unije, Sud povodom zahtjeva za prethodnu odluku mora dati nacionalnom sudu sve elemente tumačenja koji su mu potrebni za ocjenu suglasnosti tog propisa s temeljnim pravima, a čije poštovanje Sud jamči (u tom smislu posebno vidjeti presudu od 18. lipnja 1991., ERT, C-260/89, Zb., str. I-2925., t. 42.; presudu od 29. svibnja 1997., Kremzow, C-299/95, Zb., str. I-2629., t. 15.; presudu od 18. prosinca 1997., Annibaldi, C-309/96, Zb., str. I-7493., t. 13.; presudu od 22. listopada 2002., Roquette Frères, C-94/00, Zb., str. I-9011., t. 25.; presudu od 18. prosinca 2008., Sopropé, C-349/07, Zb., str. I-10369., t. 34.; presudu od 15. studenog 2011., Dereci i dr., C-256/11, Zb., str. I-11315, t. 72., i presudu od 7. lipnja 2012., Vinkov, C-27/11, t. 58.).
- 20 Ta definicija područja primjene temeljnih prava Unije poduprta je objašnjenjima koja se odnose na članak 51. Povelje i koja, sukladno članku 6. stavku 1. podstavku 3. UEU-a i članku 52. stavku 7. Povelje, treba uzeti u obzir prilikom njezinog tumačenja (vidjeti, u tom smislu, presudu od 22. prosinca 2010., DEB, C-279/09, Zb., str. I-13849., t. 32.) U skladu s tim objašnjenjima „poštovanje temeljnih prava definiranih u kontekstu Unije obvezujuće je za države članice samo kada postupaju unutar područja primjene prava Unije”.
- 21 Budući da se temeljna prava zajamčena Poveljom, slijedom gore navedenog, moraju poštovati kad nacionalni propisi pripadaju u područje primjene prava Unije, ne mogu postojati slučajevi koji ulaze u područje primjene prava Unije a da se ne primjenjuju spomenuta temeljna prava. Primjenjivost prava Unije podrazumijeva primjenjivost temeljnih prava zajamčenih Poveljom.
- 22 U slučaju kada, s druge strane, određena pravna situacija ne potpada u područje primjene prava Unije, Sud nije nadležan o njoj odlučivati te eventualno prizivane odredbe Povelje ne mogu same po sebi biti temelj takve nadležnosti (vidjeti, u tom smislu, rješenje od 12. srpnja 2012., Currà i dr., C-466/11, t. 26.).
- 23 Ti razlozi odgovaraju onima koji čine osnovu članka 6. stavka 1. UEU-a, sukladno kojem odredbe Povelje nipošto ne proširuju nadležnosti Unije kako su one definirane Ugovorima. Jednako tako, sukladno članku 51. stavku 2. Povelje, njome se područje primjene prava Unije ne proširuje izvan njezinih nadležnosti niti se stvara nova nadležnost ili zadatak Unije ili mijenjaju nadležnosti ili zadaci određeni Ugovorima (vidjeti navedenu presudu Dereci i dr., t. 71.).
- 24 U ovom slučaju valja odmah navesti da su porezne kazne i kazneni postupak kojima je podlijegao ili kojima podliježe Åkerberg Fransson dijelom povezani s kršenjem njegovih obveza da prijavi PDV.
- 25 U odnosu na PDV, kao prvo iz članka 2., članka 250. stavka 1. i članka 273. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL L 347, str. 1.) (Posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str.120.), u kojima se između ostalog ponavljaju odredbe članka 2. Šeste direktive i članka 22. stavaka 4. i 8. te direktive u inačici koja proizlazi iz njezinog

članka 28.h, te kao drugo iz članka 4. stavka 3. UFEU-a, proizlazi da je svaka država članica obvezna poduzeti sve potrebne zakonodavne i upravne mjere kojima se može osigurati cjelovita naplata PDV-a koji se duguje na njezinom državnom području i borba protiv utaje (vidjeti presudu od 17. srpnja 2008., Komisija/Italija, C-132/06, Zb., str. I-5457., t. 37. i 46.).

- 26 Osim toga, člankom 325. UFEU-a države članice se obvezuju da suzbijaju nezakonita djelovanja koja su usmjerena protiv financijskih interesa Unije pomoću djelotvornih i odvraćajućih mjera te ih se posebno obvezuju da poduzimaju iste mjere za suzbijanje prijevara koje štete financijskim interesima Unije kao i one koje štete njihovim vlastitim financijskim interesima (vidjeti, u tom smislu, presudu od 28. listopada 2010., SGS Belgium i dr., C-367/09, Zb., str. I-10761., t. od 40. do 42.). S obzirom na to da vlastita sredstva Unije uključuju, kako je predviđeno u članku 2. stavku 1. Odluke Vijeća 2007/436/EZ, Euratom od 7. lipnja 2007. o sustavu vlastitih sredstava Europskih zajednica (SL L 163, str. 17.) (Posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 15., str. 141.), prihode od primjene jedinstvene stope na usklađene osnovice za procjenu PDV-a utvrđene u skladu s pravilima Unije, postoji izravna veza između ubiranja prihoda od PDV-a u skladu s primjenjivim pravom Unije i stavljanja na raspolaganje odgovarajućih sredstava od PDV-a za opći proračun Unije, budući da svaki nedostatak pri ubiranju prvih potencijalno može uzrokovati smanjenje u drugima (vidjeti, u tom smislu, presudu od 15. studenoga 2011., Komisija/Njemačka, C-539/09, Zb., str. I-11235, t. 72.).
- 27 Iz toga proizlazi da porezne kazne i kazneni postupak zbog utaje poreza, kao što su kazne i postupak kojima je podlijebao ili kojima podliježe tuženik u glavnom postupku zbog dostavljanja netočnih podataka o PDV-u, predstavljaju provedbu članka 2., članka 250. stavka 1. i članka 273. Direktive 2006/112 (ranije članci 2. i 22. Šeste direktive) i članka 325. UFEU-a i stoga prava Unije, u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.
- 28 Činjenica da nacionalni propisi na kojima se temelje te porezne kazne i kazneni postupak nisu doneseni radi prenošenja Direktive 2006/112 ne dovodi u pitanje navedeni zaključak, budući da je njihova primjena namijenjena kažnjavanju kršenja odredaba te direktive te, posljedično, ispunjenju Ugovorom utvrđene obveze država članica da na učinkovit način kazne djelovanje koje ugrožava financijske interese Unije.
- 29 S obzirom na to, ako se od suda države članice zatraži da ispita je li s temeljnim pravima sukladna nacionalna odredba ili mjera kojom se, u situaciji u kojoj djelovanje država članica nije u cijelosti određeno pravom Unije, provodi to pravo u smislu članka 51. stavka 1. Povelje, nacionalna tijela i sudovi slobodni su primijeniti nacionalne standarde zaštite temeljnih prava, pod uvjetom da se time ne ugrozi razina zaštite predviđena Poveljom, na način kako je tumači Sud, te nadređenost, jedinstvo i učinkovitost prava Unije (vidjeti, u odnosu na zadnji aspekt, presudu od 26. veljače 2013., Melloni, C-399/11, t. 60.).
- 30 U tu svrhu, kada nacionalni sudovi moraju tumačiti odredbe Povelje, oni mogu, a u nekim slučajevima moraju, uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a.

- 31 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je Sud nadležan odgovoriti na pitanja koja su mu upućena i dati sve elemente tumačenja koji su potrebni sudu koji je uputio zahtjev da ocijeni sukladnost nacionalnog propisa s načelom *ne bis in idem*, utvrđenim u članku 50. Povelje.

O prethodnim pitanjima

Drugo, treće i četvrto pitanje

- 32 Ovim pitanjima, na koja je potrebno skupno odgovoriti, Haparanda tingsrätt u biti pita Sud treba li se načelo *ne bis in idem*, predviđeno člankom 50. Povelje, tumačiti tako da mu je protivno pokretanje kaznenog postupka zbog utaje poreza protiv tuženika ako mu je već izrečena porezna kazna za iste radnje davanja lažnih izjava.
- 33 Primjena načela *ne bis in idem* iz članka 50. Povelje na kazneni progon zbog utaje poreza poput onih u glavnom postupku pretpostavlja kaznenopravnu narav mjera koje su već usvojene protiv optuženika na osnovi odluke koja je postala pravomoćna.
- 34 U pogledu toga prvo valja istaknuti da članku 50. Povelje nije protivno da država članica za iste radnje nepoštovanja obveza prijave PDV-a odredi kombinaciju poreznih kazni i kaznenih sankcija. Kako bi se osiguralo ubiranje svih prihoda od PDV-a te time zaštitili financijski interesi Unije, države članice slobodne su odabrati primjenjive kazne (vidjeti, u tom smislu, presudu od 21. rujna 1989., Komisija/Grčka, 68/88, Zb., str. 2965., t. 24.; presudu od 7. prosinca 2000., de Andrade, C-213/99, Zb., str. I-11083., t. 19.; i presudu od 16. listopada 2003., Hannl-Hofstetter, C-91/02, Zb., str. I-12077., t. 17.). Ove kazne stoga mogu imati oblik administrativnih sankcija, kaznenih sankcija ili njihovu kombinaciju. Kazneni postupak za iste radnje protiv iste osobe protivan je navedenoj odredbi samo ako je porezna kazna kaznenopravna u smislu članka 50. Povelje i ako je postala pravomoćna.
- 35 Nadalje treba podsjetiti da su za određivanje kaznenopravne naravi poreznih kazni relevantna tri kriterija. Prvi je kriterij pravna klasifikacija kršenja u nacionalnom pravu, drugi je sama priroda kršenja, a treći je priroda i stupanj težine kazne koja bi mogla biti izrečena kršitelju (presuda od 5. lipnja 2012., Bonda, C-489/10, t. 37.).
- 36 Na sudu koji je uputio zahtjev jest da procijeni, s obzirom na navedene kriterije, treba li ispitati kombinaciju poreznih i kaznenih sankcija predviđenu nacionalnim pravom s obzirom na nacionalne standarde u smislu točke 29. ove presude, što bi moglo dovesti do toga da, ovisno o slučaju, tu kumulaciju smatra suprotnom tim standardima pod uvjetom da su preostale kazne učinkovite, razmjerne i odvrćajuće (u tom smislu posebno vidjeti navedenu presudu Komisija/Grčka, t. 24.; presudu od 10. srpnja 1990., Hansen, C-326/88, Zb., str. I-2911., t. 17.; presudu od 30. rujna 2003., Inspire Art, C-167/01, Zb., str. I-10155., t. 62.; presudu od 15. siječnja 2004., Penycoed, C-230/01, Zb., str. I-937., t. 36.; i presudu od 3. svibnja 2005., Berlusconi i dr., C-387/02, C-391/02 i C-403/02, Zb., str. I-3565., t. 65.).
- 37 Iz gore navedenih razmatranja proizlazi da na drugo, treće i četvrto pitanje valja odgovoriti da načelu *ne bis in idem* iz članka 50. Povelje nije protivno da za iste radnje nepoštovanja obveza prijave podataka u vezi s PDV-om država članica odredi

uzastopno poreznu kaznu i kaznenu sankciju, ako prva kazna nije kaznenopravne prirode, a na nacionalnom je sudu da to provjeri.

Peto pitanje

- 38 Petim pitanjem *Haparanda tingsrätt* u biti pita Sud je li nacionalno pravo, koje u slučaju utaje poreza dopušta kumulaciju porezne kazne i kaznenih sankcija istom sudu, u skladu s načelom *ne bis in idem* iz članka 50. Povelje.
- 39 Prije svega treba podsjetiti da je u okviru postupka propisanog člankom 267. UFEU-a isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za presudu da utvrdi, s obzirom na posebnosti slučaja, kako potrebu za prethodnom odlukom da bi mogao donijeti presudu tako i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom navedenog, kada se upućena pitanja odnose na tumačenje prava Unije, Sud je načelno obvezan donijeti odluku (vidjeti, osobito, presudu od 8. rujna 2011., *Paint Graphos* i dr., od C-78/08 do C-80/08, Zb. str. I-7611., t. 30. i navedenu sudsku praksu).
- 40 Presumpcija relevantnosti za prethodna pitanja koja upućuju nacionalni sudovi može se oboriti samo u iznimnim slučajevima, kada je očito da traženo tumačenje prava Unije nije ni u kakvoj vezi s činjeničnim stanjem ni predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi dao koristan odgovor na pitanja koja su mu upućena (u tom smislu posebno vidjeti navedenu presudu *Paint Graphos* i dr., t. 31. i navedenu sudsku praksu).
- 41 U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da nacionalno pravo na koje se *Haparanda tingsrätt* poziva nije pravo primjenjivo na predmet u glavnom postupku i trenutačno ne postoji u švedskom pravu.
- 42 Peto pitanje stoga valja proglasiti nedopuštenim jer je funkcija koja je povjerena Sudu u okviru članka 267. UFEU-a doprinos izvršavanju sudske vlasti u državama članicama, a ne donošenje savjetodavnih mišljenja o općenitim ili hipotetskim pitanjima (vidjeti, osobito, navedenu presudu *Paint Graphos* i dr., t. 32. i navedenu sudsku praksu).

Prvo pitanje

- 43 Svojim prvim pitanjem *Haparanda tingsrätt* u biti pita Sud je li nacionalna sudska praksa u skladu s pravom Unije ako predviđa da je obveza nacionalnog suda da izuzme od primjene svaku odredbu suprotnu temeljnom pravu koje je zajamčeno EKLJP-om i Poveljom pod uvjetom da navedena suprotnost jasno proizlazi iz relevantnih pravnih propisa ili povezane sudske prakse.
- 44 Prvo, s obzirom na zaključke koje nacionalni sud treba donijeti u pogledu sukoba između nacionalnog prava i EKLJP-a, valja podsjetiti da iako temeljna prava koja predviđa EKLJP predstavljaju opća načela prava Unije, kao što potvrđuje članak 6. stavak 3. UFEU-a, i iako se člankom 52. stavkom 3. Povelje predviđa da prava sadržana u Povelji koja odgovaraju pravima zajamčenim EKLJP-om trebaju imati isto značenje i opseg kao prava utvrđena u EKLJP-u, potonja ne predstavlja, sve dok joj Unija ne

pristupi, pravni instrument koji je službeno postao dio prava Unije. Slijedom toga, pravo Unije ne primjenjuje se na odnose između EKLJP-a i pravnih sustava država članica i ne određuje zaključke koje donosi nacionalni sud u slučaju sukoba između prava zajamčenih tom konvencijom i nacionalnim pravnim pravilom (vidjeti, u tom smislu, presudu od 24. travnja 2012., Kamberaj, C-571/10, t. 62.).

- 45 Nadalje, s obzirom na zaključke koje mora donijeti nacionalni sud na temelju sukoba između odredaba njegovog nacionalnog prava i prava zajamčenih Poveljom, iz ustaljene prakse suda proizlazi da nacionalni sud koji u sklopu svoje nadležnosti primjenjuje odredbe prava Unije ima obvezu osigurati puni pravni učinak tih odredaba te izuzeti od primjene, ako je potrebno, sve suprotne odredbe nacionalnog zakonodavstva, čak i ako su usvojene naknadno, a da ne treba tražiti ili čekati prethodno ukidanje te odredbe zakonodavnim ili drugim ustavnim postupkom (presude od 9. ožujka 1978., Simmenthal, 106/77, Zb., str. 629., t. 21. i 24.; od 19. studenoga 2009., Filipiak, C-314/08, Zb., str. I-11049., t. 81.; i od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, Zb., str. I-5667., t. 43.).
- 46 Svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, upravna ili sudska praksa koja bi umanjivala učinkovitost prava Unije tako da uskraćuje nacionalnom sudu nadležnom za primjenu tog prava ovlast da već u samom trenutku primjene učini sve što je potrebno da ostavi po strani nacionalne zakonodavne odredbe koje bi mogle spriječiti puni učinak pravnih pravila Unije, ne bi bila u skladu sa zahtjevima koji čine samu bit prava Unije (navedena presuda Melki i Abdeli, t. 44. i navedena sudska praksa).
- 47 Osim toga, u skladu s člankom 267. UFEU-a, nacionalni sud pred kojim se vodi postupak koji se odnosi na pravo Unije, a čije mu značenje ili opseg nije jasno, može odnosno, u određenim okolnostima, mora uputiti Sudu pitanja o tumačenju predmetne odredbe prava Unije (vidjeti, u tom smislu, presudu od 6. listopada 1982., Cilfit i dr., 283/81, Zb., str. 3415.).
- 48 Iz navedenog proizlazi da je pravu Unije protivna sudska praksa koja obvezu nacionalnog suda da izuzme od primjene svaku odredbu koja je suprotna temeljnom pravu zajamčenom Poveljom uvjetuje time da kršenje jasno proizlazi iz teksta Povelje ili povezane sudske prakse, jer nacionalnom sudu ne daje ovlast da utvrdi u potpunosti, po potrebi uz suradnju Suda, je li odnosna odredba u skladu s Poveljom.
- 49 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti:
- pravo Unije ne uređuje odnose između EKLJP-a i pravnih poredaka država članica i ne određuje zaključke koje nacionalni sud treba izvući u slučaju sukoba između prava zajamčenih tom konvencijom i nacionalnog pravnog pravila;
  - pravu Unije protivna je sudska praksa koja obvezu nacionalnog suda da izuzme od primjene svaku odredbu koja je suprotna temeljnom pravu zajamčenom Poveljom uvjetuje time da kršenje proizlazi iz teksta Povelje ili povezane sudske prakse jer nacionalnom sudu ne daje ovlast da utvrdi u potpunosti, po potrebi uz suradnju Suda, je li odnosna odredba u skladu s Poveljom.

Troškovi

- 50 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

1. **Načelu *ne bis in idem* predviđenom člankom 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima nije protivno da za iste radnje nepoštovanja obveza prijave podataka u vezi s porezom na dodanu vrijednost država članica odredi uzastopno poreznu kaznu i kaznenu sankciju, ako prva kazna nije kaznenopravne prirode, a na nacionalnom je sudu da to provjeri.**
2. **Pravo Unije ne uređuje odnose između Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. i pravnih poredaka država članica i ne određuje zaključke koje nacionalni sud treba izvući u slučaju sukoba između prava zajamčenih tom konvencijom i nacionalnog pravnog pravila.**

Pravu Unije protivna je sudska praksa koja obvezu nacionalnog suda da izuzme od primjene svaku odredbu koja je suprotna temeljnom pravu zajamčenom Poveljom Europske unije o temeljnim pravima uvjetuje time da kršenje proizlazi iz teksta Povelje ili povezane sudske prakse jer nacionalnom sudu ne daje ovlast da utvrdi u potpunosti, po potrebi uz suradnju Suda Europske unije, je li odnosna odredba u skladu s Poveljom.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: švedski